

H25 – Lapavaurioiden ennaltaehkäisy ja hoito

Vältä lapavaurioita! Ne viittaavat ongelmiin hyvinvoinnissa ja heikentävät tuottavuutta.

1. Pidä emakot ja ensikot hyvässä kuntoluokassa koko tuotantokierron ajan. Porsimisosastolle siirtohetken kuntoluokka on kaikkein tärkein.
2. Tarkista emakkokortti → mikäli emakolla aiemmin lapojen kanssa ongelmia → anna emakolle lapasuoja, tai matto porsimiskarsinan lattialle
3. Porsituskarsinan lattian pitää olla kuiva, yhtenäinen ja tasainen.
4. Säädä porsimishäkki niin, että emakko pystyy liikkumaan mahdollisimman paljon. Varmistu, että emakko nousee ylös usein.
5. Tarkista emakot päivittäin, näkykö punoitusta tai alkavia haavaumia.
6. Kärpäset emakon lavalla voivat olla merkinä alkavasta lapavauriosta.
7. Anna emakolle kumimatto, lapasuoja tai pehmustetta punertavan lavan päälle.
8. Aloita hoito, jos on tarpeen.
9. Emakko jolla on pienehkökin avonainen lapahaava, on siirrettävä sairaskarsinaan jossa pehmeä kumimatto tai paksult kuiviketta.
10. Emakko jolla on vakava lapahaava, on lopetettava.

Emakolla on hyvä fyysinen kunto ilman lapavaurioita

Lapavaurioita kehittyä mikäli:

- Emakon kuntoluokka laskee liikaa
- Pehmeä alusta, esimerkiksi kumimatto, ei ole kiinnitetty kunnolla vaan luisuu emakon alta pois.
- Porsituskarsinan lattia on märkä, eikä pääse kuivumaan välillä (emakko leikkii vedellä → kuuma)
- Lapasuoja väärin aseteltu.
- Emakko makaa paljon, esim. jaloissa olevien ongelmien tai liiallisen kuumuuden takia
- porsimishäkki ei ole säädetty oikein.

Emakko jolla on lapavaurio, sille ei ole laitettu kumimattoa alle.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Lisäkommentteja – Lapavaurioiden ennaltaehkäisy ja hoito

Lapavaurioita voi verrata makuuhaavoihin ihmisellä. Ne syntyvät pitkäaikaisesta paineesta kudosta vasten. Erityisesti ruumiinosat jossa luu on ihoa lähellä, altistuvat paineelle.

Emakoilla lapavauriot yleensä syntyvät ensimmäisen viikon aikana porsimisen jälkeen. On tärkeää, että emakolla on hyvä kuntoluokka porsimaan tultaessa ja että emakon makuu aikaa vähennetään, jos mahdollista.

1. Laihoilla emakoilla lapaa suojaava rasvakerros on ohut, tai miltei puuttuu. Siksi niille kehittyy lapavaurioita helpommin. Kuntoluokan 1 ja 2 emakot/ensikot ovat riskiryhmää ja tulisi siirtää heti karsinaan jossa on kumimatto. Ruokintakertojen lisäämisen (5-8 kertaa päivässä) on myös huomattu vähentävän lapavaurioiden syntymistä.
2. Lapavaurioiden uusiutumisen riski on suuri. Merkkää siksi vamman aste emakko korttiin, jolloin voit ennakoita hoidon tarvetta seuraavalla imetyskerralla. Käytä tätä tietoa poistosuunnittelussa.
3. Märkä makuualue pehmentää ihoa ja tekee sen herkemmäksi hankaukselle. Epätasaisen tasainen lattia aiheuttaa epätasaisen paineen kudosta vasten, lisäten lapavaurioiden riskiä. Tarkista kädellä, että lattian pinta on tasainen.
4. Emakon on päästävä ylös ja makuulle ongelmitta. Muuten emakko makaa normaalia enemmän. Säädä häkki leveämmälle porsimaan tuotaessa, kavenna häkki ainoastaan porsimisen aikana. Levennä häkkiä jälleen 1-2 päivää porsimisen jälkeen, kuitenkin siten, ettei emakko pääse kääntymään ympäri. Ruokintakertojen lisääminen saa myös emakon nousemaan ylös useammin.
5. Lapavaurioiden syntyyn on puututtava välittömästi. Emakoiden lavat tulee tarkastaa päivittäin. Helpointa on tehdä tarkkailu ruokinnan yhteydessä, kun kaikki emakot seisovat. Huomioi erityisesti lihat emakot ja emakot, joilla ongelmia nousta ylös. Muista tarkistaa molemmat puolet.
6. Ihon punertuessa tulee kudoksesta myös nestettä. Tämä houkuttaa kärpäsiä → merkki alkavasta lapavauriosta.
7. Puutu punertavaan tai turvonneeseen ihoon heti – näin voit välttää lapavaurioiden syntymistä. Anna emakolle lapasuoja, pehmustetta tai kumimatto, tai siirrä tarvittaessa sairaskarsinaan. Tarkista päivittäin, miten vamma kehittyy. Emakoiden lämmön säätely vaikeutuu kumimattojen kanssa → ei pysty pääsemään eroon liiasta lämmöstä → lähiympäristöstä voi tulla kostea.
8. Emakot, joilla on avoin lapahaava, tulee siirtää sairaskarsinaan. Puhdista tulehtunut haava huolellisesti saippuavedellä ja huuhtelee puhtaalla vedellä. Hoida haavaa myös esim. antibioottisprayllä.
9. Vakavat lapavauriot tulkitaan eläinsuojelulainsäädännön rikkomuksiksi, eikä niitä siksi saa olla kannassa. Jos laitot tällaisen emakon teuraaksi, tarkastuseläinlääkärit laittavat vireille tilaan kohdistuvan eläinsuojelutarkastuksen, missä tila tarkastetaan. Näiden tilanteiden ehkäisemiseksi ennakointi ja oikea-aikainen toiminta on tärkeää!

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin